

ULUSLARARASI ÖĞRENCİ HAREKETLİLİĞİNE İLİŞKİN OECD ÜLKE SIRALAMASI İLE İLKOKUL YÖNETİCİLERİNİN ÜLKE TERCİHLERİNİN KARŞILAŞTIRILMASI

Doç. Dr. İbrahim Çankaya
Uşak Üniversitesi Eğitim Fakültesi
ibrahim.cankaya@usak.edu.tr

Engin Öztürk
Uluslararası Antalya Üniversitesi
engin.ozturk@antalya.edu.tr

Yağmur Sakar
Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü
ra.in.power@hotmail.com

Özet

Bu çalışmanın amacı, 2015 yılı OECD verilerine göre lisans ve lisansüstü öğrenim ile proje hareketliliğine ilişkin en çok tercih edilen ülkelerin sıralaması ile okul yöneticilerinin kendi tercih sıralamalarını karşılaştırmak ve yöneticilerin ilgili tercih nedenlerini değerlendirmektir. Çalışma nitel araştırma yönteminde ve olgu bilim deseninde bir çalışmadır. Çalışma grubunu Uşak İli merkez ilkokullarında görev yapan okul müdürleri (31 kişi) oluşturmuştur. Görüşler, yarı yapılandırılmış formu ile toplanmıştır. Görüşme formunda lisans, lisansüstü eğitim ve proje hareketliliği konularında üç soru yer almıştır. Görüşme formu Eğitim Bilimleri Eğitim Programları Anabilim Dalında görevli iki öğretim üyesi tarafından incelenmiş ve uzman görüşü teyidi sağlanmıştır. Birinci soruda yöneticilere, lisans öğrenimi amaçlı yapılan uluslararası öğrenci hareketliliğinde en çok tercih edilen ilk on ülke sırası ile yazılı olarak verilmiştir. Lisans öğrenimini yurtdışında yapsaydınız ilk üç sırada belirtilen ülkelerden hangilerini tercih ederdiniz nedeni ile birlikte açıklar mısınız biçimindeki soruya görüşlerini yazmaları istenmiştir. İkinci olarak yöneticilere, lisansüstü öğrenim amaçlı yapılan uluslararası öğrenci hareketliliğinde en çok tercih edilen ilk on ülke sırası ile yazılı olarak verilmiş ve yöneticilere lisansüstü öğrenim yaparsanız belirtilen ülkelerden ilk üç sırada hangilerini tercih edersiniz nedeni ile birlikte açıklar mısınız biçimindeki soruya yazılı cevap vermeleri istenmiştir. Üçüncü olarak yöneticilere, hareketlilik projelerinde en çok tercih edilen ilk on ülke sırası ile yazılı olarak verilmiş ve yöneticilere hareketlilik projelerinde ilk üç sırada belirtilen ülkelerden hangilerini tercih edersiniz nedeni ile birlikte açıklar mısınız şeklinde soruya yazılı cevap vermeleri istenmiştir. Okul yöneticileri lisans öğreniminde yurtdışı tercihinde ilk üç sıra içerisinde İngiltere (13), İsviçre (9), Avusturalya (4) ülkelerini tercih etmişlerdir. Bu tercihlerin nedenleri arasında bu ülkelerin *“dil eğitimine önem vermesi, eğitim kalitesi, üniversitelerin altyapılarının güçlü olması, ülkelerin gelişmişlik düzeyi ve bu ülkelerin yaşam koşullarının iyi olması”* yer almıştır. Okul yöneticileri lisansüstü öğrenimi amaçlı yurtdışı tercihinde ilk üç sırada İngiltere (10), İsviçre (9), Avusturalya (5) ülkelerini tercih etmişlerdir. Yöneticilerin bu tercihlerinin nedenleri arasında; *“üniversitelerin tanınmışlığı, ülkelerin bilim, sanat ve insani değerlere önem vermeleri, dil eğitimini önemsemeleri, ar-ge çalışmalarını fazlasıyla desteklemeleri”* yer almıştır. Yöneticiler, hareketlilik projelerinde yurtdışı tercihinde ilk üç sırada Yeni Zelanda (8), İngiltere (7), Norveç (5) tercihlerinde bulunmuşlardır. Yöneticilerin bu tercihlerinin nedenleri arasında ise bu ülkelerin *“turistik çekiciliği, coğrafi konumları, proje desteği ve yükseköğretimde izledikleri politikalar”* yer almıştır. Okul yöneticilerinin genel olarak lisans, lisansüstü ve hareketlilik projelerine ilişkin en çok tercih ettikleri ülkelere bakıldığında İngiltere, İsviçre, Avusturalya, Belçika, Hollanda ve Kanada olduğu görülmüştür. Bu ülkeler, OECD 2015 yılı verilerine göre uluslararası öğrenci hareketliliği kapsamında en çok tercih edilen ilk on ülke arasında ön sıralarda yer almaktadır. Okul yöneticilerinin tercihleri ile OECD sıralaması arasında paralellik olduğu görülmüştür.

Anahtar Sözcükler: Uluslararası öğrenci hareketliliği, OECD raporu, yönetici görüşü.

COMPARISON OF COUNTRY RANKING OF OECD WITH COUNTRY CHOICES OF PRIMARY SCHOOL MANAGERS RELATED TO INTERNATIONAL STUDENT MOBILITY

Abstract

The aim of this study is to compare the ranking of the most chosen countries according to 2015 datas of OECD with the ranking of own choices of school managers related to undergraduate education, postgraduate education and project mobility and to evaluate reasons of the choices of school managers. Qualitative research methodology was used and phenomenological study was chosen as a research design for this study. The group of the study is composed of primary school managers (31) working at central primary schools in Usak. The opinions are obtained via semi – structured interview form. There are three questions about undergraduate education , postgraduate education and project mobility on the interview form. The interview form was examined by two instructors working in department of Educational Sciences- Education Programmes and an expert opinion was confirmed. With the first question, the most chosen first ten countries for international student mobility happening with the aim of undergraduate education were given to the managers respectively and in black and white. The managers were asked to write their opinions about the question as “if you had undergraduade education abroad , would you explain with the reason which countries you prefer as the first three from given countries .” Secondly , the most chosen first ten countries for international student mobility happening with the aim of postgraduate education were given to the managers respectively and in black and white and they were asked to write their answers related to the question as “if you have postgraduate education , would you explain with the reason which countries you prefer as the first three from given countries .” The most chosen first ten countries for mobility projects were given to the managers respectively and in black and white and they were asked to write their answers related to the question as “would you explain with the reason which countries you prefer as the first three from given countries .” The school managers chose England (13) , Sweden (9) , Australia (4) as the first three countries for the choice of undergraduate education. “ Importance of language education , quality of education, powerful backgrounds of universities, development status and life standards of these countries” take place among the reasons of these choices. The school managers chose England (10) , Sweden (9) , Australia (5)) as the first three countries for the choice of foreign countries with the aim of postgraduate education. “Reputations of the universities, importance given by the countries to science, art and human values , importance of language education, extreme supports for R&D studies” take place among the reasons of these choices of the managers. The managers chose New Zeland (8), England (7) , Norway (5) as the first three countries for the choice related to mobility projects. “Touristic attractiveness , geographical locations, supports for projects and policies in tertiary education of these countries” are among the reasons of these choices of the managers. With the general consideration of the choosen countries by the managers for undergraduade and postgraduate education and project mobility , it is observed that these countries are England, Sweden, Australia , Belgium , Netherlands and Canada. These countries take place in front lines among the most choosen ten countries within international student mobility according to 2015 datas of OECD. It is obseved that there is an analogy between ranking of OECD and the choices of the school managers.

Keywords: International Student Mobility, OECD Report, Manager’s Opinion.

GİRİŞ

Dünya genelinde lisans ve lisansüstü eğitim ile ar-ge faaliyetleri ve proje hareketliliği amacıyla yapılan öğrenci hareketliliği ülkeler arasında rekabete dönüşmüştür. Genç nüfusun fazla olduğu (Çin, Hindistan, Güney Kore, Japonya) gibi Uzakdoğu ülkelerinden Avrupa Birliği ülkelerine, Kuzey Avrupa Ülkelerine, ABD, Kanada gibi Kuzey Amerika Ülkelerine, Avusturalya ve Yeni Zelanda’ya yüksek oranlarda öğrenci hareketliliği yaşanmaktadır (OECD,2015). Özellikle Yükseköğretim alanında gerçekleşen öğrenci hareketlilikleri ülkelerin eğitim standartlarını, yükseköğretimde prestijini, bilimsel araştırmalardaki artışı ve yükseköğretim politikalarını belirlemede belirleyici olmaktadır. Bunun ötesinde öğrenci hareketliliğinin uluslararası etkileri mevcuttur. Örneğin; Avrupa Birliğinde Sokrates ve Erasmus programlarıyla üye ve aday ülkeler arasında öğrenci ve öğretim

üyesi hareketliliğini özendirilirken, kültürel diyalogların geliştirilmesi ve ortak bir *Avrupa Yüksek Öğretim Alanı* oluşturulması amaçlanmaktadır. Öğrenci hareketlilikleri dünya ülkeleri arasında karşılıklı etkileşimi daha fazla sağlamaktadır (YÖK, 2007). Örneğin, OECD verilerine göre 2000 ile 2013 yılları arasında yükseköğretimde lisans, master ve bilimsel araştırma yapmak için hareketlilik yapan öğrenci sayısı 4.2 milyon kişiye ulaşmıştır. 2000 yılında bu sayı yaklaşık 2.1 milyon kişiden oluşmaktaydı (OECD, 2015). Yükseköğretimde, ülkeler kendi ulusal öğrencileri dışında yurt dışından öğrenci alma konusunda küresel bir rekabet içerisine girmişlerdir. Temel eğitimde ve ortaöğretim düzeyinde öğrenci hareketliliklerinde koordine edici kurumların başında ortaokul ve liseler, yükseköğretimde ise üniversiteler gelmektedir. Bu tür eğitim örgütlerinde başta yöneticilerin, daha sonra diğer eğitim paydaşlarının yurt dışı ülke tercihlerinin hangilerinin olduğu ve bu tercihlerinin nedenlerinin araştırılması Türkiye'nin uluslararası öğrenci hareketliliğinde ortak bir strateji geliştirmesinde sosyal veri desteği sağlayacaktır.

YÖNTEM

Çalışma, nicel araştırma yönteminde. Çalışmanın deseni tarama modelidir. Tarama modeli geçmişte olan ya da halen var olan bir durumu var olduğu şekilde betimlemeyi amaçlayan araştırma modelidir. Araştırmaya konu olan olay, birey ya da nesne, kendi koşulları içinde var olduğu şekilde tanımlanmaya çalışılır (Karasar, 2015).

Evren ve Örneklem

Çalışma evreni uşak il merkezinde görev yapan okul yöneticileridir. Çalışma grubu ise Uşak ili merkezinde görev yapan toplam 30 ilkokul yöneticisinden oluşmaktadır. Çalışma grubunda yer alan yöneticilerin demografik özellikleri tablo 1'de gösterilmiştir.

Tablo 1: Yöneticilerin Demografik Özellikleri

Cinsiyet	Erkek (24)	Kadın (6)
Hizmet Süresi	10 yılın altında (8)	10 yılın üzerinde (22)
Eğitim Düzeyi	Lisans (26)	Yüksek Lisans (4)

Çalışmaya katılan okul yöneticilerinin 24 ü erkek, 6'sı ise kadındır. Yöneticiler çoğunlukla 10 yılın üzerinde çalışma deneyimi olan kişilerdir. Yöneticilerin 26 lisans, sadece 4'ü yüksek lisans mezunudur.

Veri Toplama Aracı

Veriler sıralama ölçeği ile elde edilmiştir. 2015 OECD sıralamasına göre uluslararası öğrenci hareketliliğinde en çok tercih edilen 10 ülke tablo halinde verilmiştir. Yöneticilere bu ülkeler arasından lisans, lisansüstü eğitim ve proje hareketliliği konusunda tercih edecekleri ilk üç ülkeyi sıralamaları istenmiştir. Bu sıralamalara göre yönetici tercihleri saptanmıştır.

BULGULAR

Bu kısımda OECD 2015 yılı lisans, lisansüstü eğitim ve proje hareketliliği ile ilgili ülke sıralaması ile okul yöneticilerinin tercih sıralamaları ve nedenlerine ilişkin bilgiler tablolar biçiminde gösterilmiştir.

Tablo 2: OECD Sıralaması İle Okul Yöneticilerinin Lisans Eğitimi Amaçlı Tercihlerinin Karşılaştırılması

OECD 2015 Yurt Dışı Lisans Eğitiminde En Çok Tercih Edilen Ülkeler Sıralaması	Lisans Eğitiminde Okul Yöneticilerinin Tercihleri	Birinci Sırada Tercih Eden Yönetici Sayısı	Tercih Edilme Nedenleri
LÜKSEMBURG	İNGİLTERE	13	<i>Dil Eğitimindeki Önemi</i>
AVUSTURALYA	İSVİÇRE	9	<i>Eğitim Kalitesi</i>
İNGİLTERE	AVUSTURALYA	4	<i>Gelişmişlik Düzeyi</i>
İSVİÇRE	DANİMARKA	2	<i>Üniversitelerin Tanınmışlığı</i>
AVUSTURALYA	HOLLANDA	2	<i>Yaşam Şartları</i>
YENİ ZELANDA			<i>Sosyal - Ulaşım İmkânları</i>
HOLLANDA			
DANİMARKA			
BELÇİKA			
FRANSA			

OECD 2015 yılı raporu ile karşılaştırıldığında okul yöneticilerinin farklı bir alanda lisans yapma fırsatı verildiğinde en çok İngiltere, İsviçre ve Avusturalya tercihinde buldukları görülmüştür. Okul yöneticilerinin tercihlerinin OECD sıralaması ile paralellik gösterdiği görülmüştür. Bunun nedenlerini ise bu ülkelerin dil eğitim imkânlarına, eğitimde kaliteye, ülkenin refah seviyesine ve ülkenin sunduğu imkanlara bağlamışlardır. Okul yöneticilerinin lisansüstü eğitim amaçlı tercihleri ise (Tablo 3) gösterilmiştir.

Tablo 3: OECD Sıralaması ile Okul Yöneticilerinin Lisans Üstü Eğitim Amaçlı Tercihlerinin Karşılaştırılması

OECD 2015 Master-Doktora Öğreniminde En Çok Tercih Edilen Ülkeler Sıralaması	Yurt Dışı Master - Doktora Öğreniminde Okul Yöneticilerinin Tercihleri	Birinci Sırada Tercih Eden Yönetici Sayısı	Tercih Edilme Nedenleri
AVUSTURALYA	İNGİLTERE	10	<i>Üniversitelerin Tanınmışlığı</i>
İNGİLTERE	İSVİÇRE	9	<i>Bilimsel, Sanatsal ve İnsani Değerler</i>
İSVİÇRE	KANADA	4	<i>Dil Eğitimindeki Önemi</i>
AVUSTURALYA	AVUSTURALYA	5	<i>Eğitim Kalitesi</i>
DANİMARKA	ALMANYA	3	<i>Sosyal İmkânları</i>
HOLLANDA			<i>Gelişmişlik Düzeyi</i>
BELÇİKA			<i>Yaşam Şartları</i>
KANADA			<i>Turistik Konumu</i>
MACARİSTAN			
ALMANYA			

Okul yöneticilerinin lisansüstü öğrenim yapmak istedikleri ülke tercihlerine bakıldığında OECD sıralamasında üst sıralarda tercih edilen ülkelerle paralellik göstermektedir. Bu ülkeler İngiltere, İsviçre ve Kanada'dır. *Yöneticiler bu ülkeleri tercih etme nedenini ise bu ülkelerin tercih edilebilirliğine, eğitim kalitesine ve dil imkânlarına, gelişmişlik düzeyine ve sahip olduğu sosyal imkânlarla dayandırmışlardır.* Yöneticilerin proje hareketliliğine ilişkin tercihleri ve tercih nedenleri ise (Tablo 4) gösterilmiştir.

Tablo 4: OECD Sıralaması ile Okul Yöneticilerinin Proje Amaçlı Hareketlilik Tercihlerinin Karşılaştırılması

OECD 2015 Hareketlilik Projesinde En Çok Tercih Edilen Ülkeler Sıralaması	Okul Yöneticilerinin Hareketlilik Projelerinde Ülke Tercihleri	Birinci Sırada Tercih Eden Yönetici Sayısı	Tercih Nedenleri
---	--	--	------------------

İZLANDA	YENİ ZELANDA	8	<i>Turistik Çekiciliği – Coğrafi</i>
YENİ ZELANDA	İNGİLTERE	7	<i>Konumları</i>
LÜKSEMBURG	NORVEÇ	5	<i>Kültürleri</i>
DANİMARKA	KANADA	4	<i>Projelere Verdikleri Önem</i>
AVUSTURALYA	BELÇİKA	4	<i>Yönetim Anlayışı</i>
KANADA			<i>Sosyal ve Ekonomik</i>
BELÇİKA			<i>Durumlar</i>
NORVEÇ			<i>Yaşam Şartları</i>
İNGİLTERE			
FRANSA			

Okul yöneticilerinin proje hareketliliği için ülke tercihlerine bakıldığında OECD sıralamasında üst sıralarda tercih edilen ülkelerle paralel olduğu görülmüştür. Okul yöneticileri proje hareketliliğinde daha çok Kuzey Avrupa Ülkelerini tercih etmektedirler. *Bunun nedenleri arasında ise bu ülkelerin doğal güzellikleri, projelere verdikleri destek, yaşam standartlarının yüksek olması ve işbirliğine açık yönetsel politikaları yer almaktadır.*

SONUÇ VE TARTIŞMA

Yöneticilerin lisans, lisansüstü eğitim ve proje hareketliliği ile ilgili en çok tercih ettikleri ülkelerin başında Avusturalya ve Kanada'nın yanı sıra İngiltere, İsviçre ve Norveç gibi Kuzey Avrupa Ülkeleri gelmektedir. *Yöneticilerin bu ülkeleri tercih etme nedenleri kendilerine göre; bu ülkelerin eğitimin nitelikli olması, yaşam boyu öğrenme kapsamında ar-ge faaliyetlerine yüksek oranda finansal kaynak sağlamaları, dil öğrenimini kolaylaştıran imkânlar sağlamaları, yaşam standartları ve sahip oldukları sosyal imkânlar yer almaktadır.* Bu çalışmada saptanan bulgulara paralel bir sonuç Van der Beek ve Van Aart (2014) tarafından İngiltere'yi tercih eden uluslararası öğrenciler üzerinde yapılan araştırmada saptanmıştır; Öğrenciler ülkenin eğitim kalitesi, üniversitelerdeki eğitimin nitelikli olması, dil öğrenme imkânları, yarı zamanlı çalışma imkânları ve ülkenin ileri sosyal imkânlarından dolayı tercih ettikleri görüşlerini bildirmişlerdir. Ülkelerin ar-ge faaliyetlerine ayırdıkları kamu ve özel fonları, sosyal imkânları ve yaşam standartlarının üst düzey olması uluslararası öğrenci hareketliliğinde ülkenin tercih edilebilirliğini olumlu yönde etkilemektedir. Türkiye'de lisans, lisansüstü eğitim ve proje hareketliliği alanlarında uluslararası öğrenci oranlarının artırılması için öncelikle uluslararası alanda en çok tercih edilen ülkelerin uluslararası öğrenci hareketliliğine ilişkin izlenmiş oldukları stratejileri incelenmeli ve bu alanda yabancı öğrencilere iyi bir sosyal yaşam alanı sunulmalıdır. Ayrıca uluslararası öğrencilere yönelik kamu ve özel fonların sayısı artırılmalıdır.

KAYNAKÇA

OECD. (2015). Education at Glance. <http://www.oecd.org/edu/education-at-a-glance-19991487.htm>. Erişim Tarihi: 14 Ocak 2016.

Karasar, N. (2015). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Nobel yayıncılık.

Van der Beek,C., Van Aart J. (2014). Key influencers of international student satisfaction in Europe. http://media.prtl.eu/report/Student_Satisfaction_report_2014.pdf. Erişim Tarihi: 2 Şubat 2016.